

Nieuwsbrief 'Aftellen naar de Omgevingswet'

Onteigening: Overgangsrecht naar de Omgevingswet

Datum: 27 oktober 2022

Deze blog maakt onderdeel uit van het thema Onteigening in de reeks 'Aftellen naar de Omgevingswet'

Het instrument van de onteigening wijzigt in de Omgevingswet. De afgelopen weken hebben wij de volgende onderwerpen van onteigening besproken:

- blog van 6 oktober: de doorlooptijd van de onteigeningsprocedure onder de Omgevingswet;
- blog van 13 oktober: de onteigeningsbeschikking en de bekrachtigingsprocedure;
- blog van 20 oktober: de schadeloosstellingsprocedure en de rol van de notaris bij de eigendomsoverdracht.

In deze blog bespreken wij het overgangsrecht.

Waar is het overgangsrecht voor onteigening geregeld?

Hoewel de inwerkingtreding van de Omgevingswet wederom is uitgesteld, is het belangrijk om alvast te weten wat te doen met lopende onteigeningsprocedures op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt. Het overgangsrecht voor onteigeningen is geregeld in artikel 4.4 van de Aanvullingswet grondeigendom.

Wat bepaalt het overgangsrecht voor onteigeningen?

Indien een verzoek tot het nemen van een onteigeningsbesluit bij de Kroon is ingediend vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet, dan worden het verzoek en de onteigeningsprocedure als geheel behandeld en afgerond volgens het huidige/oude recht. Dit betekent dat zowel de procedure voor het Kroonbesluit als de gerechtelijke procedure onder het oude recht blijven vallen. De Onteigeningswet blijft dus van toepassing totdat de onteigening volledig is afgerond en de definitieve schadeloosstelling is betaald.

Indien het verzoek tot het nemen van een onteigeningsbesluit is ingediend na inwerkingtreding van de Omgevingswet, is het nieuwe recht uit de Omgevingswet van toepassing.

Specifiek overgangsrecht voor rechtsgedingen met betrekking tot voltooide onteigeningen

Nadat er is onteigend, kan er op basis van de Onteigeningswet aanleiding zijn voor de onteigende om de eigendom teruggeleverd te krijgen (artikel 61 Onteigeningswet) of als eerste terug te mogen kopen (72d Onteigeningswet). Voor deze specifieke gevallen, die niet veel voorkomen, is ook in overgangsrecht voorzien (artikel 4.4 lid 2 Aanvullingswet).

Artikel 4.4 lid 2 Aanvullingswet bepaalt dat indien vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet een rechtsgeding met betrekking tot een voltooide onteigening op grond van de Onteigeningswet aanhangig is gemaakt, het oude recht van toepassing blijft tot het tijdstip waarop het vonnis kracht van gewijsde heeft gekregen (dit betekent dat er geen verzet, hoger beroep, revisie of cassatie meer mogelijk is) en het vonnis ten uitvoer is gebracht.

Indien het rechtsgeding aanhangig is gemaakt na inwerkingtreding van de Omgevingswet, is het nieuwe recht uit de Omgevingswet van toepassing.

Laatste moment starten bestemmingsplanonteigening onder het huidige recht

Onder het huidige recht vangt een onteigeningsprocedure ter uitvoering van een bestemmingsplan aan met een verzoekbesluit aan de gemeenteraad. Dit besluit kan op zijn vroegst worden genomen tegelijkertijd met het raadsbesluit tot vaststelling van het bestemmingsplan. Om een onteigeningsprocedure nog onder het oude recht te kunnen doorlopen, is het noodzakelijk om vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet het aan de onteigening ten grondslag liggende bestemmingsplan te hebben vastgesteld.

Daarnaast moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de Corporate Dienst van Rijkswaterstaat – het loket voor het in behandeling nemen van verzoekbesluiten tot onteigening – al enige maanden vóór de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet geen nieuwe voorttoetsen meer uitvoert. Indien u het wenselijk vindt dat Rijkswaterstaat Corporate Dienst voorafgaand aan de indiening van het definitieve onteigeningsverzoek nog een voortoets uitvoert op het concept-ontegeningsdossier, dan dient het concept-ontegeningsdossier uiterlijk 4 maanden vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet aan Rijkswaterstaat te zijn aangeleverd. Daarna voert Rijkswaterstaat geen voorttoetsen meer uit. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet eindigt de rol van de Kroon bij onteigeningen en daarmee ook de taak van Rijkswaterstaat in dit verband.

Slot

Het overgangsrecht voor onteigeningen is tamelijk eenvoudig. Het moment waarop het onteigeningsverzoek bij de Kroon is ingediend, is bepalend voor de vraag of het oude of nieuwe recht van toepassing is. Daarnaast is nog voorzien in specifiek overgangsrecht voor rechtsgedingen met betrekking tot voltooide onteigeningen.

Deze blog is geschreven door Alrik Bijkerk en Carmen Corsten is onderdeel van het thema Onteigening in onze reeks over de Omgevingswet. Heeft u vragen naar aanleiding van een van onze blogs over de Omgevingswet, neemt u dan gerust contact met ons op. Wij zijn u graag van dienst.

Carmen Corsten
+31 30 25 95 563
carmencorsten@vbk.nl

Alrik Bijkerk
+31 30 25 95 549
alrikbijkerk@vbk.nl